

De Slang en het Kantklosje

Piet Van Damme

Inkijkexemplaar

Piet Van Damme

De Slang
en het
Kantklosje

Eerste druk 2022
Copyright © Piet Van Damme

Omslag vormgeving Probeeld | Ambilicious

Binnenwerk vormgeving Ambilicious
Eindredactie Inanna van den Berg | Ambilicious

ISBN 978-94-93275-21-8 | NUR 320

Copyright © 2022 Ambilicious, Breda
www.ambilicious.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De Slang en het Kantklosje

Er ligt een zee tussen wat ik denk
en wat ik schrijf
wat ik denk is nog van mij
wat ik schrijf behoort een ander
gelijk het vaderhuis
dat nog van ons was
zolang we kinderen waren
ik wilde het terugzien
er in herinnering bezit van nemen.

Ik heb ze afgestaan
de woorden en het huis
maar ik moet verder denken
met diezelfde woorden
ze weer neerschrijven
en aan anderen geven.

uit Bladnerven (1964)
Lieve Van Damme

Bedenkingen en mijmeringen bij de dagboeken van mijn vader 1932-1940

Jozef Van Damme in 1931 - 1932

PROLOOG

Op het moment dat mijn moeder in 1995 naar het rusthuis rechtover mijn deur verhuisde, zijn de dagboeken van mijn vader bij mij terecht gekomen. Op een diagonale inkijk na, zijn ze blijven liggen tot ik in 2012 met pensioen ging.

Mijn vader, Jozef Van Damme, geboren in Kruishoutem op 21 juni 1912 overleed in Blankenberge op 29 oktober 1965. Hij studeerde geneeskunde in Leuven, van 1931 tot 1938.

Het dagboek loopt van februari 1932 tot april 1940. Ik heb het aangevuld met briefwisseling, waarvan ik alleen de binnenkomende brieven heb. De brieven gaan van begin jaren '30 tot in de jaren '50. In juli 1938 promoveert hij. Na zijn legerdienst start hij midden juli 1939 zijn huisartsenpraktijk in Blankenberge. Door de algemene mobilisatie van september 1939 moet hij zijn praktijk stopzetten. Na de achttiendaagse veldtocht en de demobilisatie wordt de praktijk herstart in juli 1940.

Hij was 19 toen hij zijn dagboek begon. Ik was 18, ook student geneeskunde, toen hij in 1965 onverwacht stierf, tien dagen na een hartinfarct. Die huisarts van 1965 en die student van 1932, is dat echt dezelfde persoon? Wie was mijn vader, de student van de jaren '30 of de succesvolle huisarts van 1965?

De vele jaren afstand doen tijdens het lezen vaak vergeten dat hij eigenlijk nog piepjong was toen hij zijn, vaak volwassen bedenkingen neerschreef.

De dagboekfragmenten zijn overgenomen zoals ze geschreven zijn, met kromme zinnen, met woorden in onwennige volgorde, in de soms onafgewerkte stijl waarbij het denken sneller gaat dan het schrijven. En, met af en toe een onleesbaar woord. Doktersgeschrijf in spe!

Zijn licht ironisch-sceptische beschouwingen, soms als buitenstaander kijkend naar zichzelf en de wereld, het zichzelf in vraag stellen, het kunnen ruimte laten voor twijfel en mysterie is mij niet vreemd. Af en toe ook eigenwijs, arrogant, wereldverbeteraar zoals het een student past. En dan heb ik als (groot)ouder de pretentie om mijn eigen denken te willen doorgeven aan de volgende generaties; niet mijn ideeën maar het denkproces. En, vooral de suggestie niet op te houden met vragen stellen. Je komt altijd ergens uit, kleingelovigen.

Het verhaal verloopt chronologisch van februari 1932 tot december 1939, ik heb wel wat gesnoeid in het dagboek om herhalingen te voorkomen. Het uitgangspunt blijft: zijn dagboek. Een tijdsdocument waarbij ik zijn leeftijd soms vergeet, want in mijn herinnering is hij een vijftiger en vader. De rest is mijn ontdekkingstocht door zijn geschriften en mijn commentaar: het commentaar van een van zijn kinderen, verweven met herinneringen, bedenkingen en associaties. Een ontdekkingstocht waarbij ik niet alleen de kusten van een onbekend continent verkend heb, maar af en toe het binnenland ben ingetrokken. Ook daar heb ik naar hem gezocht en ben er af en toe mezelf tegengekomen.

Aalst, 31 december 2019

1932

1932, 22 februari

Ik wil een dagboek! Waarom? Weet ik het? Is het voor mezelf om zo, romantisch, later, bij het licht van mijn bureaulamp te lezen wat ik vroeger zoal gevoeld en gedacht heb. Om enkele ogenblikken terug te voelen wat ik toen gevoeld heb? Neen daarom is het niet! Ik ben nog niet een mens die achteromziet; mocht ik dat nooit worden! Is het om, als een handelaar die boekhoudt, mijn stand van zaken na te gaan? Heus niet, dat kan ik wel anders, zonder dat nu allemaal neer te krabbelen.

Waarom zou het wel zijn? Uitgeven? Later? Foei zo'n aanstellerij, wie kan het aanbelangen, ik zou het wel moeten aaneenrijgen met een en ander, dat het wel zou pose lijken. Ik bedoel het ernstiger.

Hij was 19, eerstejaars geneeskunde in Leuven. Hij begon zijn dagboek op de leeftijd die ik had toen hij stierf. Voor mij is mijn vader geen student. Hij is een monument, zoiets als de muur van de kathedraal van Albi als je er twee meter vanaf staat, loodrecht, onoverkomelijk hoog, een gevestigde waarde, een gewaardeerde huisarts, 53 jaar oud. Hij noemt zichzelf een salonsocialist (die altijd CVP stemde, vermoed ik) en voor het milieu waarin hij vertoefde was hij waarschijnlijk een ultralinkse rakker.

Bizar, ik kende hem een beetje, zoals je je vader kent als je 18 bent. Ik had nog geen conflicten met hem gehad. In de toekomst zou hij met zijn imponerende aanwezigheid waarschijnlijk mijn gezichtsveld belemmeren of mijn levensruimte verkleinen. Of misschien niet. Ik zal het nooit weten. Ik ken de uitslag van de wedstrijd, maar ik heb slechts een klein stukje van de match meegemaakt. Tussen het einde van zijn dagboek en mijn bewuste herinneringen aan hem zit een black box.

Niemand zal het lezen, niemand, dan mijn meisje.

Zich rekenschap geven van al wat je in jezelf voelt is onmogelijk, ik weet het, maar ik vraag me beangstigd of ik nihilist word of erger sceptieker, aan alle waarden twijfel ik zo half en half.

Mijn eerste verrassing kreeg ik al op de eerste pagina van het dagboek, 22 februari 1932, op het titelblad: AVV-VVK, in de rechterbovenhoek zoals het bij een huiswerk paste.

Voor mijn generatie is het een ambivalent symbool. AVV had een nationalistisch ranzig randje dat door sommigen vereerd werd en door anderen altijd wat argwanend bekeken juist omwille van dat randje. VVK was al voor mijn generatie niet meer zo evident. Voor mijn kleinkinderen is het een letterwoord dat zij niet kennen en niet kunnen plaatsen zonder uitleg. Het letterwoord staat ook op de in 1930 ingehuldigde IJzertoren in Diksmuide. AVV-VVK: Alles Voor Vlaanderen – Vlaanderen Voor Kristus. Het letterwoord in kruisvorm naar een ontwerp van

Joe English werd gebruikt op duizenden grafstenen, heldenhuldezerkjes die voor gesneuvelde Vlaamse soldaten werden gefinancierd, dit tegen de wens van de legerleiding die uniforme officiële zerken verkoos (zwart houten kruis met witte letters). In 1925 werden 500 AVV-VVK kruisen verbrijzeld en gebruikt bij de aanleg van een spoorwegbedding.

1932, 2 april

Gisteren was ik bij Jef Ketele en daar was ook mijn meisje, mijn meisje dat niet liegen kan. Ons lippen hebben elkaar niet geraakt, ons ogen wel, heel den tijd bijna. Mme Ketele heeft aan Jef gezegd hoe het stond tussen mij en Lieva. "Ja allemaal goed zei ze, maar ik eis van hem dat hij ernstig, heel ernstig blijve".

Tussen de papieren van mijn moeder vond ik een gedicht van haar broer Jozef op datum van 30 maart 1932.

Liefste Zus

Dees dagen zijn voor U als plots vernieuwde dagen,
uw leven wordt een zomer vol verjongde kracht,
tot deze toppen heeft de Liefde u gedragen
vereend met trouw, gesteund door 't hoopvolle gedacht.

Op deze dag valt 't henengaan van ons nog zacht,
want door uw daad wilt gij tot werkelijkheid boetseren
het voorbeeld dat we saam van vader, moeder leren:
het immer stijgend streven naar een hoog gedacht.

Wij wensen u de sterke liefde, die verwint
de hindernis naar d'einders uwer nieuwe wegen,
en onder 't stijgen rustte dan op bei de zegen
van God, die heden u in Wikingstrouw verbindt.

En ééns dan zal een jong geslacht, uit d'oude tronen
opgestaan, volvoeren wat wij droomden ooit:
met eeuwge meibloei de tinnen eens te kronen
van Vlaandrens huis in Godes zonnelicht voltooid.

Het gezin in 1928: Lieve - Patrick - Paula - Helena Verbrugge - Paul Ketele - Herman - Jozef - Lutgarde

1932, 10 april

Och waarachtig, hoe meer ik aan mezelf denk, hoe gekker ik me vind. Om nu maar een paar uiterlijkheden te noemen: in de grond ben ik beschaamd dat ik soms niet spreken durf, wat zeg ik, niet kijken durf en iedereen vindt me anders: een vent die niet drinkt, niet rookt, dagelijks naar de mis loopt en vrijt, zelfs al eens buiten het vormelijke in deze omstandigheid want hij kust zijn meisje vlak op haar mond en het berouw komt maar niet.

Och aan mezelf wil ik niet meer denken want alles is er soms zo vreemd, zo tegenstrijdig, zo wild, zo rustig.

Nu ga ik slapen.

1932, 4 juli

Ik vertrek naar Leuven, ik ga examens afleggen.

Het doet me vreemd al die mensen die zorgeloos wandelen en ik die heel ernstig dees halve week hier voor mij bekijk. Het is vreemd fenomenaal, dat psychisch gebeuren in de mens, alles is zo onrustig in me, nu ik in dit tweedeklascoupé zit te schrijven, die heer naast me kijkt verwonderd "wat mag die wel neerpennen..." Ik kijk door het raam, bomen en heuvelen met velden vol tarwe die rijpt in de zon, in me mijn hart dat zwelt van onrust. Ik herweeg mijn kansen. Ik heb gewerkt! Veel gewerkt! ... Dus! ... Heb ik wel goed gewerkt? ... Ik heb goed geblokt veel! ... Goed? ... Veel? ... Toch niet te veel?

Het wordt in me een tweestrijd, van ja, neen, ja toch, neen niet, dat ik er moe van word en van achterover leun in de kussens, moe... We naderen Leuven ik herken het landschap, ik neem mijn dikke zware boekentas en berg mijn dagboek. Mijn ogen treffen die der juffrouw vlak voor me, ze bekijkt me en meent: "wat is me dat voor een!"